

2. Lem rúcha a chvenie verají

Mystická skúsenosť a poslanie

Tieto texty duchovných obnov pre saleziánsku rodinu vznikajú pri príležitosti storočnice príchodu Saleziánov dona Bosca na Slovensko. Okrem toho však spolu so storočnicou saleziánov na Slovensku si pripomíname i dvesto rokov od sna dona Bosca z deviatich rokov.

Text

Iz 6,1-8

¹ V roku, keď zomrel kráľ Oziáš, videl som Pána sedieť na vysokom a vznešenom tróne; lem jeho rúcha naplňal chrám. ² Nad ním stáli serafíni; každý mal po šesť krídel: dvoma krídlami si zakrývali tvár, dvoma si zakrývali nohy a dvoma lietali. ³ A jeden druhému volal: „Svätý, svätý, svätý je Pán zástupov, celá zem je plná jeho slávy.“ ⁴ Prahy dverí sa chveli od hlasu volajúceho a dom sa naplnil dymom. ⁵ Tu som povedal: „Beda mi, áno, som stratený. Ved' som muž s nečistými perami a bývam medzi ľuďom s nečistými perami; a moje oči videli kráľa, Pána zástupov.“ ⁶ I priletel ku mne jeden zo serafínov, v ruke mal žeravý uhlík, čo kliešťami vzal z oltára, ⁷ dotkol sa mi úst a povedal: „Hľa, toto sa dotklo tvojich perí, zmizla tvoja vina a tvoj hriech je odstránený!“ ⁸ Potom som počul hlas Pána, ktorý hovoril: „Koho mám poslať, kto nám pôjde?“ I povedal som: „Hľa, tu som, pošli mňa!“

Kontext

Kniha proroka Izaiáša je bohatou zbierkou prorockých textov, ktoré zahŕňajú veľmi široké historické obdobie. Exegéti rozoznávajú v tejto knihe dielo samotného Izaiáša v kapitolách 1 – 39 a zvyšné kapitoly sú pripisované ďalším dvom autorom, ktorí pokračovali v Izaiášovej prorockej tradícii v neskoršom období babylonského exilu. Jedná sa o takzvaného Deutero-Izaiáša (kap. 40 – 55) a Trito-Izaiáša (kap. 55 – 66).

Tento jeden z najväčších prorokov v Izraeli sa podľa tradície narodil okolo roku 770 pred. Kr. v Jeruzaleme. Jeho manželka je spomínaná tiež ako prorokyňa. Mal dvoch synov, ktorý niesli symbolické mená spojené s jeho poslaním: Šeár-jášúb (*zvyšky sa obrátia*) a Maher-šalal-haš-baz (*náhla korisť rýchly lup*). Pôsobil za panovania judských kráľov Joatama, Achaza a Ezechiáša v období, keď Južné kráľovstvo prežívalo veľkú politickú a náboženskú krízu. Samotné meno Izaiáš nesie dôležité posolstvo, v hebrejčine *Ješajáhú* znamená *Jahve Spasí* alebo *Jahve je spása*. Podľa kresťanskej tradície tento veľký prorok zomrel mučeníckou smrťou.

Prehĺbenie textu

Šiesta kapitola proroka Izaiáša patrí do takzvaných pamätí proroka (kap. 6 – 8). Nie je úplne jasné či sa jedná o text, ktorý zachytáva osobitné prvotné povolanie proroka k jeho prorockej službe, alebo o text, ktorý zachytáva jedno z prorockých videní s nasledovným špecifickým poslaním. Avšak v každom prípade sa jedná o veľmi silnú skúsenosť Boha v Izaiášovom živote, ktorá má jasný a konkrétny historický rámec a zjavuje konkrétne poslanie.

Text možno rozdeliť do troch častí. Prvá časť (vv. 1-4) je opisom toho, čomu sa prorok pasívne prizera – videnie Pána a serafínov. Druhá časť (vv. 5-7) zachytáva prorokovu reakciu a jeho následné očistenie. Tretia časť (vv. 8-13) zachytáva dialóg Pána a proroka. Prorok sa ochotne stavia do služby a dostáva poslanie, ktoré povedie najskôr k zatvrdnutiu srdca, a tiež dostáva informáciu o dĺžke zatvrdnutia – to jest o dĺžke času, pokým nedôjde k obráteniu.

Prorok opisuje, že „*videl Pána sedieť na vysokom a vznešenom tróne*“. V roku keď zomrel jeden z najvýznamnejších judských kráľov, sa jeho pozornosť sústreďuje k oveľa vznešenejšiemu kráľovi. Pán – Adonaj, sedí na tróne, ktorý je *vysoký a vznešený*. Tieto dva prívlastky sú veľmi dôležité, lebo Izaiáš na začiatku knihy hlása poníženie všetkého, čo je *povýšené a vznešené*. Jedine Pán má byť povýšený.

Videnie pokračuje opisom: „*lem jeho rúcha napĺňal chrám*.“ Táto druhá časť verša nás privádza do prostredia chrámu. Izaiáš nevysvetľuje, či sa videnie odohráva v nebeskom chráme, alebo v jeruzalemskom chráme, alebo či tento *lem rúcha* zostupuje z nebeského trónu a napĺňa chrám, v ktorom sa Izaiáš modlí. Tento opis zdôrazňuje veľkosť, vznešenosť, krásu a svätosť toho, ktorý sedí na tróne, ktorého veľkosť sa nedá opísať inak ako tým, že ani nebesia a ani chrám postavený ľudskou rukou nie sú schopné obsiahnuť Boha. Celé videnie Pánovej veleby umocňuje opis serafínov – nebeských bytostí, ktoré tak trochu pripomínajú cherubínov na zľutovníci Archy zmluvy. Serafíni (hebr. *ohniví, horiaci, zapálení*) sa vznášajú a jeden k druhému volajú: „*kádoš, kádoš, kádoš...*“ – „*Svätý, svätý, svätý je Pán zástupov, celá zem je plná jeho slávy*.“ Toto vzájomne volanie serafov sa zdá, že je volaním údivu nad veľkosťou, vznešenosťou Pána, ktorá zapĺňa, tak ako lem jeho rúcha, nebo i zem. Meno *Pán zástupov (Yhwh Sevaot)* pripomína jeho identitu nielen ako stvoriteľa (Pán *nebeských zástupov*), ale i ako vykupiteľa Izraela z egyptského zajatia (Pán *vyvedených izraelských zástupov*). Videnie spojené s počutím hlasu serafov je umocnené vo v. 4 opisom *chvenia* (vibrovania) dverí v ich základoch od hlasu volajúceho a opisom *dymu* (kadidla), ktorý naplnil chrám. Izaiáš tak opisuje túto skúsenosť nielen ako liturgické slávenie, ale ako skúsenosť, ktorá zasiahla celú jeho bytosť a jeho zmysly, zrak, sluch, vnem, čuch, a potom neskôr i chuť (v.6).

Druhá časť videnia zachytáva prorokovu reakciu na videnie slovami „*beda mi*“. Izaiáš v predchádzajúcich kapitolách slovom „*beda*“ odsudzuje hriechy národa, keď sa však ocitá pred Pánovou tvárou, zisťuje s hrôzou, že i on je nečistý a zvolá: „*Beda mi, áno, som stratený. Ved' som muž s nečistými perami a bývam medzi ľuďom s nečistými perami; a moje oči videli kráľa, Pána zástupov*.“ Hebrejský termín *čisté pery* (taktiež jazyk alebo reč) u proroka Sofoniáša znamená dôstojnú reč, ktorá umožňuje národom vzývať Pánovo meno. U proroka

Izaiáša teda okrem rituálnej nečistoty a hriechu môže poukazovať i na neschopnosť proroka pridať sa k chválospevu serafínov. Na toto zvolanie proroka jeden zo serafínov preberá iniciatívu a očisťuje prorokove pery od viny a hriechu. Toto gesto očistenia je prípravou na slovo, ktoré zaznie prorokovi.

„Potom som počul hlas Pána, ktorý hovoril: ‚Koho mám poslať, kto nám pôjde?’ I povedal som: ‚Hľa, tu som, pošli mňa!’“ V tejto tretej časti videnia sa začína odvíjať dialóg medzi Bohom a prorokom uprostred nebeského zhromaždenia, ktorý vyústi do zvláštneho poslania. Ak vo v. 1 prorok tvrdí, že *„videl Pána“*, tak teraz vo v. 8 tvrdí, že *„počul hlas Pána“*. Izaiášova schopnosť *vidieť* a *počuť* je v kontraste s ľuďom vo v. 9, ktorý nepočuje a nevidí. Prorok s očistenými perami počuje: *„Koho mám poslať, kto nám pôjde?“* Na tieto slová, ktoré nevyjadrujú Božiu bezradnosť, ale sú formulou, ktorou Boh apeluje na ľudskú slobodu a disponovanosť, prorok Izaiáš odpovedá pohotový zvolaním: *„Hľa, tu som, pošli mňa!“* Vo veršoch ktoré nasledujú (vv. 9-13), je prorok oboznámený so službou slova – poslaním, ktoré predpokladá ako reakciu aj odmietnutie a zatvrdenie srdc do istého času. Prorok si tak uvedomuje, že jeho misia je len malým ohnivkom reťaze k obráteniu národa a jeho ohnivko spočíva v zatvrdení srdc, aby sa potom mohli obrátiť k Bohu, ktorý Spasí.

Na zamyslenie

Text, ktorý meditujeme, je text nám veľmi blízky a vošiel do slávenia Eucharistie ako *Trihagion* (trikrát Svätý) alebo Sanctus. Je to krásny spev, ktorý v nás počas slávenia zobúdzá povedomie toho, čo sa deje, kto sme a kde stojíme. Tento spev, ktorý obsahuje text z proroka Iz 6,3 je doplnený o dve ďalšie biblické zvolania. Prvé je „Hossana“ (hebr. *Hošiahna*) a druhé „požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom“. Obe tieto silné zvolania sú spojené v Novom zákone s Pánovým slávnostným vstupom do Jeruzalema. Prvé zvolanie nesie dva významy. Prvý význam je v Ž 118,25 *zachráň/spas prosím*, ktorý postupne šiel do úzadia, a druhý význam je význam *oslavy a chvály*, ako ho poznáme z evanjelií. Druhé zvolanie „požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom“ je taktiež zvolanie používané v Starom zákone ako pranie a požehnanie, ktoré sa vzťahovalo na pútnikov. Na pozadí tohto pozdravu bolo presvedčenie a očakávanie, že ten, ktorý prichádza, môže prísť s Pánovou milosťou a spásou.

Tento spev nás, kresťanov, počas slávenia eucharistie v chráme stavia do pozície *vidieť a počuť*. Do pozície *vidieť* – to znamená kontemplovať Pánovu slávu, lem jeho rúcha, hlas serafínov, chvenie verají dverí, vôňu Pánovej prítomnosti,... A vidieť slávu Toho, ktorý prichádza pokorne, tak ako vtedy do Jeruzalema, aby vypočul pradávne volanie Hossana – *zachráň/spas prosím!* Veď jeho meno je Boh Spasí (*Ješua*).

Táto skúsenosť a milosť Jeho spásy nás očisťuje, uzdravuje naše zatvrdnuté srdcia a robí ich srdcami synov a dcér, srdcami nie z kameňa, ale srdcami schopnými milovať. Táto milosť spásy nám umožňuje spolu so serafínmi spievať plní obdivu a vďaky novú pieseň: „*kádoš, kádoš, kádoš...*“ – „*Svätý, svätý, svätý je Pán zástupov, celá zem je plná jeho slávy...*“ Tento spev nám pripomína, čo sa deje v tajomstve slávenia, kde stojíme alebo, lepšie povedané, pred akým veľkým tajomstvom stojíme, a zároveň nám pripomína aj to, kto sme. A práve to, kto sme, nás pozýva nielen spievať a volať so serafínmi na Pánovu slávu, ale i vedieť odpovedať na Pánove zvolanie: „*Koho mám poslať, kto nám pôjde?*“ slovami proroka Izaiáša: „*Hľa, tu som, pošli mňa!*“ Prijatť Pánovo slovo – prijať službu Pánovho slova, avšak už nie pre zatvrdnutie ľudských srdc, ale pre zvestovanie Pánovej slávy v tajomstve Kristovho evanjelia, v pokornom vedomí, že naše poslanie je len malým, ale predsa dôležitým ohnivkom v reťazi Pánovej spásy.

K modlitbe

Verše 6. kapitoly proroka Izaiáša nás pozývajú na chvíľu sa zastaviť a našu plnú prítomnosť nechať naplniť Božou prítomnosťou. Je to pozvanie znova si uvedomiť povolanie, ktoré sa nám dostalo, aj s jeho krehkosťou v hlinených nádobách, a v tejto bázni a pokore si uvedomiť aj potrebu očistenia, aby sme sa mohli pridať k spevu serafov a aby sme tak opäť rozpoznali svätosť Toho, ktorého sa naše ruky denne dotýkajú. Sme pozvaní nechať sa očariť a žasnúť nad Božou velebou a nad mnohými udalosťami v našom živote, v ktorých rozpoznávame nenápadný „*lem Jeho rúcha*“. Potom je však dôležitá ešte jedna vec – znova sa disponovať ako v dňoch našej mladosti pre službu, pre Božie volanie aj v neistých a nehostinných časoch. Byť ochotným odpovedať na výzvy, do ktorých Pán pozýva každého z nás originálnym a osobitným spôsobom s vedomím, že Pán si nás pre túto službu vyvolil a očistil a čaká len na našu odpoveď či ochotné prikývnutie.